

Našunála láhkaásahus Sámi rámmaplánii mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu bachelora várás

Diehtodepartemeanta mearridan [dd.mm.åååå]. Láhkaávuoddu lea universitehta- ja allaskuvlalahka cuonomanu 1.beaivi 2005 nr. 15 § 3-2 nubbi lađas.

§ 1. Doaibmaviidodat ja ulbmil

Láhkaásahus gusto universitehtaide ja allaskuvllaide mat addet sámi mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu, ja mat leat akkrediterejuvvon Universitehta- ja allaskuvlalahka §§ 1-2 ja 3-1 vuodul (Lov om universiteter og høyskoler §§ 1-2 og 3-1.)

Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu lea ovttáárvosaš našunála mánáidgárdeoahpaheaddjioahpuin.

Láhkaásahus gusto 3-jagáš sámi mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu bachelora dássái.

Láhkaásahus meroštallá **sámi** mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu našunála rámmaid.

Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu vuodđudussan lea sápmelaš kultuvra ja servodat ja dan váldo oahpahušgiella lea sámeigiella. Sápmelaš oahppanádejuvvo, oahpahušvuogit ja árbevirolaš luonduádejuvvo leat guovddážiis oahpus. Oahppu galgá addit mánggabealát máhtu sápmelaš dilálašvuodain ja etnopolitiikka.

Láhkaásahus galgá sihkkarastit ahte sápmelaš mánáidgárdeoahpaheaddjioahppu addá kandidáhtti gelbbolašvuoda fuolahit máhtu sápmelaš dilálašvuodain, sámi mánáid vuogitvuodaid birra mat čuvvot Lága mánáidgárddi várás 17-06-2005 nr 64, gustojeaddji rámmaplána láhkaásahusa mánáidgárddi sisdoalus ja bargguin, Sámelága, konvenšuvnnaid ja njuolggadusaid mat gusket sámi dilálašvuodaide.

Láhkaásahusa ulbmil lea sihkkarastit ahte oahppoásahusat fáallet integrerejuvvo, profešuvdnii ráhkkanahhti, dutkamii vuodđuduvvan ja **sápmelaš** máhtovuođosaš mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu mas lea alla kvalitehta ja ahte lágiduvvo dilli geatnegahtti ovttasdoaibmami oahppoásahusaid ja hárbhallanbáikkiid gaskkas.

Oahppu galgá sihkkarastit ovttasdoaibmama gaskal alla fágalaš, didáktálaš ja sosiála gelbbolašvuoda ja dasto maid gálgga profešuvdnaehtalaš refleksuvdnii pedagogalaš barggus mánáiguin mánáidgárddis. Oahppu galgá deattuhit pedagogalaš jodiheami.

Oahppu galgá vuhtiiváldit mánáidgárddi bajásgeassirolla ja ovddidit mánáid buotbeallásaš ahtanuššama ja fuolahit mánáid mánggabealát ovdáneami. Oahppu gealbudahtta vuhtiiváldit mánggabealátvuoda mánáidgárddis, nu maid dan ahte lassánit mánát vuollel 3 jagi, eambo mánát geain leat sierralágan dárbbut ja eambo mánggagielat mánát. Viidáset galgá oahppu deattuhit man dehálaš lea ovttasbargu, áddejupmi ja dialoga mánáid ruovttuiguin ja eará ásahusaiguin mat ovddasvástidit mánáid bajásšaddama.

Oahppu galgá hukset dutkamii vuodduvvan máhttui mii adnojuvvo profešuvnadoaimma vuoddu ja jeavddalaččat ámmátlaš ovdáneapmái. Oahppu galgá maid váikkuhit kritihkalaš refleksuvdnii ja profešuvdnaáddejupmái. Mánáidgárdeoahpaheaddjiprofešuvdna ja mánáidgárdi gullet oktii servodagain. Oahppu addá historjjálaš, áigeovuodilis ja boahhteáigái ráhkkanahhti perspektiivvaid ámmáhii ja mánáidgárddi doibmii ollislaš oahppovuogádagas. Riikkaidgaskasaš perspektiivvat galget leat oassin oahpus.

Oahppu galgá váikkuhit nu ahte olmmošárvo- ja demokratiijaáddejupmi lassána, erenoamážit mánáid mielváikkuhemiin ja galgá soahpat oktii mánáidgárdelága ulbmilparagrafain Lágas mánáidgárddi várás geassemánu 17. beaivi 2005 nr. 64.

Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjioahppu galgá biddjojuvvot sámi- ja álgoálbmotkontekstii ja deattuhit sihke álgoálbmogiid stáhtusa ja vuoigatvuodaid sihke našunála ja riikkaidgaskasaš dásis.

§ 2. Oahppanjoksos

Sápmelaš mánáidgárdeoahpaheaddjioahppu gealbudahtta kandidáhta doaimmahit mánáidgárdeoahpaheaddjiámmáha mánggabealát ja rievdi servodagas. Oahppanjoksos leat hábmejuvvon alit oahpu, bachelora dási, našunála kvalifiserenrámmaid vuodul.

Go kandidáhtta lea ollašuhttan **sápmelaš** mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu, galgá kandidáhtta leat oalahan čuovvovaš oahppanjoksosiid mat čilgejuvvojit máhtu, gálggaid ja oppalaš gelbbolašvuoda vuodul. Dát leat pedagogalaš barggu vuoddu mánáidgárddis ja gelbbolašvuoda ovdáneamis ja masterdásioahpus.

Máhttu

Kandidáhtas lea

- máhttu **norgalaš ja sápmelaš mánáidgárddiin**, mánáidgárddi iešvuodas, historjjás, servodatmandáhtas, láchavuodus ja stivrendokumeanttain
- viiddis máhttu pedagogihkas ja mánáidgárddi fágasurggiin, jodiheamis ja pedagogalaš barggu láchimis ja mánáid stoahkamis ja oahppanproseassain, **mat dáhpáhuvvet earret eará praktihkalaš bargguid oassálastimiid bokte**
- viiddis máhttu mánáid buotbeallásaš ahtanuššamis, modearna mánnávuodas, mánnákultuvrras, mánáid iešguđetlágan bajásšaddaneavttuin, duogázis ja ovdáneamis servodagas mas lea valljivuohhta gielaide, sosiála diliid, oskkuid, eallinoainnuid ja kultuvrraid dáfus.

- viiddis máhttu giellaaláskahttimis, mánáid giellaovdáneamis, mánggagielatvuodas, sosiála, fysalaš ja hábmejeaddji ovdáneamis ja álggahalli digitála, lohkan-, čállin- ja matematihkkagálggain
- viiddis máhttu mánáid vuoigatvuodain ja diehtá makkár dovdomearkkat gullet inkluderejeaddji, dásseárvosaš, dearvvašmahtti ja oahppandáhtolaš mánáidgárdebirrasii
- máhttu dovdat našunála, riikkaidgaskasaš ja **sápmelaš** dutkan- ja ovddidanbargguid mat leat relevánta mánáidgárdeoahpaheaddjiprofešuvdnii ja bastá ođastit máhtuidis dán fágasuorggis

Gálggat

Kandidáhtta máhtta

- geavahit **sápmelaš árbevirolaš máhtu ja sápmelaš oahppanáddejumiid** ja iežas fágalašvuoda ja relevánta DoB:a bohtosiid nu ahte bastá láidestit ja movttiidahttit mánáid stoahkama, sáhkkiivuoda, oahppama ja ovdáneami ja ákkastallat iežas válljemiid
- árvvoštallat, movttiidahttit ja doarjut iešguđetlágan mánáid buotbeallásaš ovdáneami ovttasbarggus ruovttuiguin ja eará relevánta ásahusaiguin
- geavahit fágalašvuoda improvisašuvdnii stoahkamis, oahppamis ja gaskkusteamis
- árvvoštallat, movttiidahttit ja doarjut mánáid iešguđetlágan návccaid, ja vuhtiiváldit mánáid iešguđetlágan duogážiid ja eavttuid
- ovdánahttit hutkás proseassaid, kultur- ja luonddumuosáhusaid mas čalmmustahtta mánáid hábmennávccaid, ollislaš oahppama ja birgendovddu
- geavahit heivvolaš fágalaš reaidduid, strategijaid ja ovdanbuktinvugiid iežas oahppanproseassain, pedagogalaš bargguin, ovttasdoaimmas ruovttuiguin ja relevánta olggobeal ásahusaiguin
- máhtta identifiseret sierralágan dárbbuid ovttaskas mánáin ja fágalaš árvvoštallama vuodul jođánit álggahit doaimmabijuid
- jođihit ja bagadallat mielbargiid, reflekteeret iežas praksisa kritihkalaččat ja rievdadit dan bagadallamis
- gávdnat, árvvoštallat ja čujuhit dieđuide ja fágaávdnasiidda ja ovdanbuktit dáid nu ahte dat čuvgejit vásedin čuolbmaásaheami

Oppalaš gelbbolašvuohhta

Kandidáhtta:

- diehtá profešuvdnaehtalaš gažaldagaid, erenoamážit mat gullet ovddasvástádussii, árvvusatnimii ja fápmoperspektiivvaide.
- máhtta plánet, jođihit, čadahit, dokumenteret ja reflekteeret pedagogalaš bargguid mánáidgárddi sisdoalus ja doaimmain maid vuolggasadjin leat ehtalaš gáibádusat ja njuolggadusat, dutkamii vuodđuduvvan máhttu ja **sápmelaš árbevirolaš**- ja vásáhusmáhttu, **hálddaša sámegiela ja dárogiela**, gelbbolaš vugiin profešuvdnadoaimmas.
- máhtta mánáidgárddi bargui searvvahit globála, našunála, regiovnalaš, **mánggakultuvrralaš, álgoálbmot, sápmelaš**, ja báikkálaš, perspektiivvaid,

maid vuodđun lea árvvusatnin ja gierdavašvuhta

- lea háhkan rievdan- ja ovdánangelbbolašvuoda, nákke jodihit pedagogalaš ovddidanbargguid ja váikkuhit ođasmahtti jurdagiiguin ja innovašuvnnain boahttevaš mánáidgárdái
- máhtta gaskkustit guovddáš fágasisdoaluid njálmmálaččat ja čálalaččat, bastá searvat fágalaš digaštallamiidda oahpu iešguđetlágan fágasurggiin ja juogadit máhtu ja vásáhusaid earáiguin
- **sáhtta leat doarjjan sámi mánáid identitehtanannemis ja leat mielde ovddideamen sin vuoigatvuodaid.**

§ 3. Struktuvra ja sisdoallu

Oahpu struktuvrra galgá dáhkidit progreshuvna ollislaš profešuvdnaoahpus.

Sápmelaš mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu sisdoalu struktuvrras leat **čieža** máhttoviidodaga ja vel čieknudeapmi ja bachelorbargu. Guovtti vuosttaš oahppo jagis galgá leat ovttahámat huksehus mii addá studentii vejolašvuoda sirdit eará oahppoásahussii maŋŋil nuppi oahppo jagi. Juohke máhttoviidodat galgá leat profešuvdnii ráhkkanahhti ja integreret relevánta pedagogalaš, fágalaš ja didáktalaš máhtu mii heivehuvvo mánáidgárddi fágasurggiide.

Pedagogihkka lea guovddáš ja oktiičadni fága mii čuovvu juohke máhttoviidodaga, ja lea sierra ovddasvástádus progreshuvdnii ja profešuvdnaráhkkaneapmái oahpus.

Máhttoviidodagat ja čieknudeamit galget dutkamii vuodđuduvvat ja dutkanaktiivvalaš fágabirrasii vuodđudit. Máhttoviidodagat galget organiserejuvvot ja árvvoštallojuvvot oktiigullelaš ovtta dahkan.

Oahppu huksejuvvo čuovvovaččat:

Oahppo- jahki		Pedago- gihkka	Hárje- hallan	Oahppo- čuoggá(t) (oč)		
1. ja 2. oahppo- jagi	Máhttoviidodat: Mánáid ovdáneapmi, stoahkan ja oahppan	Integrererejuvvon juohke máhttoviidodahkii	Unnimusat 100 beaivvi integrererejuvvon juohke máhttoviidodahkii, mas 75 beaivvi leat 2 vuosttas oahppojagi ja 25 beaivvi mañemus oahppojagi	20 oč.		
	Máhttoviidodat: Servodat, oskkoldat, eallinoaidnu ja etihkka			20 oč.		
	Máhttoviidodat: Giella, teaksta ja matematihkka			20 oč.		
	Máhttoviidodat: Dáidda, kultuvra ja kreativiteta (hutkáivuoha)			20 oč.		
	Máhttoviidodat: Luondu, dearvvašvuoha ja lihkaeapmi			20 oč.		
	Máhttoviidodat: Sámegiella, mánggagielatvuoha ja gielalaš ealáskahttin			20 oč.		
3.oahppo- jahki	Máhttoviidodat: Jodiheapmi, ovttasbargu ja ovddidanbargu					15 oč.
	Čiekŋudeapmi					30 oč.
	Geatnegahtton bachelorbargu					15 oč.

Hárjehallanoahppu galgá doallat sisttis bagadallama, mánggalágan ja árvoštallojuvvon hárjehallama mii čuovvu siskkiduvvon oassin buot máhttoviidodagaid ja čiekŋudeami. Hárjehallanoahppu galgá leat unnimusat 100 beaivvi: unnimusat 85 beaivvi galget leat mánáidgárddis. **10 beaivvi hárjehallanoahpahusa sáhtá čadahit eará álgoálbmotoahppobáikkiin dahje oahpposajis mii bargá gielalaš ealáskahttimiin dahje eará ásašusain main lea čielga sámi profiila.** Unnimusat 75 beaivvi galget leat guovtti vuosttas oahppojagi, ja unnimusat 25 beaivvi mañemus oahppojagi. Viidáset galgá unnimusat 5 beavásaš hárjehallan čalmmustahttit mánáid sirdima mánáidgárddis skuvlii. Hárjehallanoahpahas galgá leat progresašuvdna.

Čiekŋudeapmi hukse máhttoviidodagaide ja ovddida fágalaš progresašuvnna ja lasiha gelbbolašvuoda mii lea áigejuovdil mánáidgárdebargui.

Oahppoásahusat galget láchit studeanttaide vejolašvuoda riikkaidgaskasaš lohkanbadjái goalmát oahppojagi.

Bachelorbargu galgá leat profesašuvdnii ráhkkanahkti ja välljejuvnot dakkár fáttás

mii gullá máhttoviidodagaide dahje čieknudeapmái. Bachelorbargu ja diedateoriija ja metoda vuoddoahppu dahket oktiibuot 15 oahppočuoggá.

§ 4. Našunála njuolggadusat, kvalitehtaindikáhtorat ja prográmmaplánat

Oahppoásahusat galget čuovvut našunála njuolggadusaid ja mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu kvalitehtaindikáhtoriid. Láhkaásahusa ja našunála njuolggadusaid vuodul galgá juohke oahppoásahus ráhkadit prográmmaplánaid **sápmelaš** mánáidgárdeoahpaheaddjiohppui mas leat plánat mearridit fágalaš sisdoalu, hárjehallanoahpahusa, organiserema, bargovugiid ja árvoštallanortnegiid. Oahppoásahusa stivra galgá dohkkehit prográmmaplánaid.

§ 5. Friddjenmearrádusat

Eksámen dahje geahččaleapmi mii ii leat čađahuvvon oassin **sápmelaš** mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu olis, sáhtta leat vuodđun friddjet eksámenis, gč. universitehta- ja allaskuvlálága § 3-5. Oahppu mii sáhtta addit vuodu friddjet eksámenis, galgá sisttisdoallat pedagogihka ja hárjehallanoahpahusa, ja galgá leat dakkár fága/oahppu mas lea relevánsa mánáidgárdeoahpaheaddji bargui, gč. § 1.

Olgoriikastudeanttat geat válljejit oahpu iežaset eatnigielas oassin oahpus, sáhttet friddjejuvvot dárogiellagáibádusas.

Friddjen galgá merkejuvvot oahppoduodaštussii.

§ 6. Fápmuibohtin ja gaskaboddosaš njuolggadusat

Láhkaásahus lea fámus čuovvovaš dáhtonis Láhkaásahus gusto studeanttaide geat váldojit studeantan oahpuide oahppojagi 2013/14 rájes.

Studeanttain, geat čuvvot ovddeš rámmaplánaid, lea daid vuodul vuoigatvuohta váldit eksámena gitta juovlamánu 31.beaivái 2017. Dán dáhtona rájes ii leat šat fámus ovddeš láhkaásahus juovlamánu 13.beaivi 2005 nr. 1448 mánáidgárdeoahpaheaddjioahpu rámmaplánii.